

Jutlus Nõos P, 05.01.20 kell 11.00, 2. pühapäev *post Nativitatis*

Lektsioonid: Rm 12:1–5; Jh 10:22–30

Pihikõne: Ilm 3:8

Jutlus: 1Sm 3:1–10

Laulud: 194B (1–4); 355B (1–2, 3); 320 (1–4); 160 (1–3)

Ja poiss Saamuel teenis Issandat Eeli juhatusel; Issanda sõna oli neil päevil haruldane, nägemused ei olnud sagedased. Aga kord kui Eeli, kelle silmad hakkasid tuhmiks jääma, nõnda et ta enam ei näinud, magas oma asemel, kui Jumala lamp ei olnud veel kustunud ja Saamuel magas Issanda templis, seal, kus oli Jumala laegas, hüüdis Issand Saamueli. Ja tema vastas: „Siin ma olen!” Ja ta jooksis Eeli juurde ning ütles: „Siin ma olen, sest sa ju hüüdsid mind!” Aga tema vastas: „Mina pole sind hüüdnud. Mine tagasi, heida magama!” Ja ta läks ning heitis magama. Aga Issand hüüdis jälle: „Saamuel!” Ja Saamuel tõusis ning läks Eeli juurde ja ütles: „Siin ma olen, sest sa ju hüüdsid mind!” Aga tema vastas: „Mina pole sind hüüdnud, mu poeg. Mine tagasi, heida magama!” Aga Saamuel ei tundnud veel Issandat ja Issanda sõna ei olnud temale veel ilmutatud. Ja Issand hüüdis Saamueli veel kolmandat korda. Ja ta tõusis ning läks Eeli juurde ja ütles: „Siin ma olen, sest sa ju hüüdsid mind!” Siis Eeli mõistis, et Issand oli hüüdnud poissi. Ja Eeli ütles Saamuile: „Mine heida magama, ja kui sind hüütakse, siis ütle: Issand, räägi, sest su sulane kuuleb!” Ja Issand tuli ning seisis ja hüüdis nagu eelmistel kordadel: „Saamuel! Saamuel!” Ja Saamuel vastas: „Räägi, sest su sulane kuuleb!”

Tänane kirjakoht jutustab meile paeluva loo prohvet Saamueli kutsumisest Issanda poolt. Õigupoolest oli Saamuel tema vanemate Hanna ja Elkana poolt juba nasiiriks ehk oma elu Issanda teenistusse andvaks inimeseks antud, kuid meie kirjakoha 7. salmis öeldakse, et Saamuel ei tundnud veel Issandat ja Issanda sõna ei olnud temale veel ilmutatud.

Mõni sõna ka Saamuelist üldse. Saamueli nimi, heebreapäraselt *šāmū'él* on põhimõtteliselt tõlgitav kaheti, vastavalt sellele, kas nime esimest poolt loetakse tulenevaks sõnast *šem* 'nimi' või *šama* 'kuulma': „Jumala nimi“ või „Jumala kuulmine, väljakuulutatu“.

Saamuel tegutses kahe vana Iisraeli asjastu – kohtumõistjate ja kuningriikluse – vahelülina. Teda võib pidada viimaseks kohtumõistjaks, kes ühtlasi salvis kuningaks Sauli ja Taaveti. Ma pole kirjandusest leidnud oletusi tema eluaja kohta, ent kui arvestada, et kuningas Saul tegutses u 11. sajandil eKr, siis võiks Saamueli tegevuse paigutada samuti sinnakanti.

Viisis, kuidas 1Sm Saamueli vanemaist ja temast endast kõneleb, on sarnasusi Ristija Johannese ja Jeesuse sünnilugudega UT-s, aga samuti Iisaki sünnilugudega VT-s. Saamueli isa Elkana oli Iisraeli põhjaosas Raamas preester, kellel oli kaks naist, Hanna ja Peninna. Peninnal, nagu Aabrami orjataril Haagaril, oli lapsi, Hannal aga mitte. Hanna, nagu Saarai, oli sellepärast väga kurb ja palus, et Issand kingiks ka talle meessoost järglase. Seejuures oli Hanna nõus, et laps saab nasiiriks (pühendab oma elu Jumala teenimisele) – nagu seda oli ka Ristija Johannes. Ja pärast lapse sündi laulab Hanna kiituslaulu, justnagu seda tegi Jeesuse ema Maarja pärast mõistmist, et laps, keda ta kannab, on tõepoolest Issanda valitu – nagu ingel ka oli kuulutanud.

Et aga tänase pühapäeva teema on „Issanda templis“, keskendugem järgnevalt Saamueli kutsumisloo nendele aspektidele, mis seostuvad templiga.

Kõigepealt mainitakse meie kirjakoha algul, et Issanda sõna oli Siilo preestri (ja arvatavasti ka Simsoni-järgse kohtumõistja) Eeli päevil haruldane, nägemused polnud sagedased. Tegelikult on sõna „sagedane“ vaste heebrea originaaltekstis tõlgitav pigem „levinud“. Ehk siis Issanda nägemusi oli, kuid rahvas ei teadnud neist palju, teated neist polnud laialt levinud.

Mulle tundub, et selline olukord iseloomustab kõiki aegu, mil religioon ei mõjuta oluliselt ühiskonna elukorraldust. Üks selliseid aegu on ju meie päevil. Kirikud tegutsevad ja jumalateenistused toimuvad usuvabadusega Öhtumaal regulaarselt, kuid neist võtab osa suhteliselt vähe inimesi.

Ometi teavad koguduseelust osavõtvad inimesed, et Jumal ilmutab end pidevalt, ka väikestes

asjades. Need Jumala ilmutused ei ületa reeglina uudistekünnist. Üheks erandiks on siin ehk Jeruusalemmas toimuv, kus ülestõusmispühade ööl iseenesest süttivaist küünlaist Jeesuse Hauakirikus ikkagi ajakirjanduses kõneldakse.

Kuid templis, pühakojas, kirikus, mis on Jumala teenimiseks eraldatud paik, juhtub nii mõndagi. Kõigepealt tuleb aga pühakotta tulla ja seal viibima harjuda ning alles siis võib loota, et Jumal usaldab kellelegi midagi oma tahtest. Teenis ju noor Saamuel aastaid preester Eeli juures Siilo templis, enne kui Jumal talle end ilmutas. (Juudi ajaloolase Josephuse järgi sai Saamuel sellal just 12-aastaseks.)

Tänapäeval, ja, miks mitte, kõigil aegadel kirikuloos, on valitsevaks pigem selline praktika, et kirikusse tullakse vaid elu tähtsamatel momentidel, nt seoses ristimise, leeriõnnistamise, laulatus ja matusega. Muul ajal kirikusse ei satuta, sest inimestel on vist arvamused, et talituste puhul tegemist on mingi kombetäitmisega, mida pole sünnis eirata. Muul ajal käivad seal aga usklikud.

Tegelikult aga tahab Jumal, et ristitud ja leeritatud inimene külastaks pühakoda tihti ja regulaarselt. Kui juba 12-aastane Jeesus ütles oma imestunud vanemaile Lk 2:49 järgi „Kas te ei teadnud, et ma pean olema neis paigus, mis on mu Isa päralt?“, siis kristlane, kes on usus Kristusesse saanud Jumala pärijaks peaks mõtlema midagi sarnast. Meie Isa on samuti Jumal ja Temale pühendatud paikades peaksime viibima võimalikult palju.

Siinkohal tuleb muidugi meenutada ka protestantlikku lähenemist pühakojade mõistele. Tempel Iisraeli religiooni mõistes on ikkagi koht, kus Jumal elab. Näeme seda ka meie kirjakohtadest, kus Saamuel magas Issanda laeka läheduses. Sellega on tahetud öelda, et Issand, kes teda kõnetas, kõnetas teda Jumala laekast.

Kuid meil, luterlastel pole sellist laegast, mida saaksime Jumala asukohana austada. Pole isegi reliikviat, mida roomakatoliku ja ortodoksi kirikud pühaks peavad. Meie jaoks on kirik, nagu ennist öeldud, koht, mis on Jumala teenimiseks välja eraldatud – selleks ehitatud ja pühitsetud. See tähendab, et kirikus ei tehta reeglina midagi muud kui seda, mida tuleb teha Jumala austamiseks.

Kirik aga tähendab meie luterlike usutunnistuskirjade osa, Augsburgi usutunnistuse (art VII „Kirikust“) järgi mitte kohta, vaid praktikad, nimelt seda, „et seal üksmeelselt ja õiges arusaamises evangeeliumi kuulutatakse ning Jumala Sõna kohaselt sakramente jagatakse.“

Nüüd aga tekib võib-olla mõnel küsimus, et kui ma olen Kristuse koguduse liige, siis kui tihti pean ma Jumala sõnast ja sakramentidest osa saama, et olla valmis Jumala ilmutuseks – samuti nagu Saamuel oli valmis Jumala ilmutuseks templis viibides.

Sellele küsimusele on minu meelest vastanud apostel Paulus 1Kr 3:16j: „Eks te tea, et te olete Jumala tempel ja teie sees elab Jumala Vaim? Kui keegi rikub Jumala templi, siis Jumal rikub ka tema, sest Jumala tempel on püha, ja see olete teie.“

Niisiis on Püha Vaimu tulek pärast Jeesus Kristuse taevaminekut muutnud templi mõistet. Tempel on iga kristlane, kes on ristitud ja usub Jumalasse. Kui ta suudab end pidada Jumala templiks, siis on ta ka valmis vastu võtma Jumala ilmutust – sündigu see siis sõna, sakramendi või millegi muu Jumalale meelepärase läbi.

Et aga iseenda pidamine Jumala templiks pole lihtne ülesanne – ja seda meie patuse loomuse tõttu –, siis tulebki siin appi pühakoda, kus kogudus koos käib. Seal, kus kristlased koos käivad, on oma ihu tunnetamine Püha Vaimu templina palju lihtsam, sest seal kuulatakse Jumala sõna, jagatakse sakramente, kõneldakse asjadest, mis on ühised neile, kelle südames elab Püha Vaim.

Nõnda siis on tempel ehk pühakoda protesantlikus mõttes nii distsipliinihoidmise koht kui ka inspiratsiooniallikas. Rääkimata hingehoidlikust ja õpetuslikust momendist, mida kristlaste kooskäimised sisaldavad.

Nõnda siis elagem oma kristlase elu kooskõlas Jumala sõna ja sakramendiga, samuti kaaskristlastega, kes võivad olla meist palju kogenumad. Siis saame olla valmis selleks, et Jumal meid kõnetab, nagu ta kõnetas Siilo templis tulevast prohvetit Saamueli. Ja siis saame ka vastata nagu tema: „Räägi, sest su sulane kuuleb!“

Aamen.